

ბიზნესის ნორმალური ფუნქციონირებისათვის საწარმოო ლოგისტიკური უზრუნველყოფის განმსაზღვრელი ფაქტორები

თეიმურაზ ბაბუნაშვილი

ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

ანოტაცია

ბიზნესსუბიექტების საქმიანობის სწორად წარმართვაში აუცილებელია საწარმოო ლოგისტიკური უზრუნველყოფის განსაზღვრისათვის თანამედროვე სტანდარტების გამოყენების სხვადასხვა ფორმები, რაც გულისხმობს გამჭოლი მატერიალური ნაკადების ყველა ოპერაციის მართვას, როგორც ერთიან პროცესს, რისთვისაც აუცილებელია ნებისმიერ კომპანიაში შექმნილი იქნას სპეციალური ლოგისტიკური სამსახური, რომელიც უზრუნველყოფს მატერიალური ნაკადების გადანაწილებას დაწყებულს მომწოდებლიდან სახელმწიფოებრივ ურთიერთობების ფორმებით, დამთავრებულს მზა პროდუქციის მიწოდებით მყიდველზე.

კომპანიის ლოგისტიკური სტრუქტურის ფორმირება წარმოადგენს მნიშვნელოვან რგოლს, რომელიც ეხება არა მარტო სტრუქტურული ქვედანაყოფების სპეციალიზაციას, არამედ ასევე, პერსონალის მიმართ თანამდებობრივი იერარქიების მიხედვით მათი მოვალეობის განსაზღვრას, რომლის ერთნაირი სტანდარტი არ არსებობს, იგი უნდა შეირჩეს ორგანიზაციის სტრუქტურიდან გამომდინარე ალტერნატიული ვარიანტების განხილვით კონკრეტული კომპანიებისათვის. კომპანიების მართვის პრინციპების შესწავლა, სხვადასხვა ქვეყნებში გამოყენებული ურთიერთობების ვარიანტებთან ძალზედ აქტუალურია, ჩვენი ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების თანამედროვე ეტაპზე, რათა საქართველოში მოხდეს კომპანიების მართვის სფეროში საყოველთაოდ მიღებული მსოფლიოში არსებული სტანდარტების ადაპტირება და გამოყენება.

საკვანძო სიტყვები: კომპანია, ლოგისტიკა, ბიზნესი, საბაზრო ეკონომიკა, ინტეგრირება.

საბაზრო ეკონომიკის თანამედროვე პირობებში ლოგისტიკამ მძლავრი განვითარება მოიპოვა, როგორც საწარმოო პროცესის მართვის ინსტრუმენტმა. ლოგისტიკური ტექნოლოგიების საფუძველზე კომპანიის მართვა შესაძლებლობას იძლევა შემცირდეს საწარმოო დანახარჯები და შესაბამისად გაიზარდოს ბაზარზე პროდუქციის კონკურენტუნარიანობა. ჯერ კიდევ გასული საუკუნის 80-იანი წლების ბოლოს განვითარებული კაპიტალისტური ქვეყნების ბიზნეს სუბიექტები დადგნენ ლოგისტიკის კონცეფციის გადახედვისაკენ, რაც მოითხოვდა არსებული პოტენციალის ახალ პირობებზე გადაყვანას. შიდა ევროპული ბაზრის შექმნამ ჯერ კიდევ 1992 წელს, რომლის მოსახლეობა იმ პერიოდში შეადგენდა 324 მლნ. ადამიანს აიძულა მენარმეები მოეძებნათ ახალი გზები საკუთარი კონკურენტუნარიანობის განმტკიცებისათვის, პირველნი ამ პროცესში ჩაერთვნენ საავტომობილო კონცერნები, მოქმედება დაიწყო თანამედროვე ლოგისტიკურმა მიდგომამ, მოხდა ხარისხობრივი ცვლილებები ლოგისტიკური გადანაწილების ჯაჭვში „მიმწოდებელი – მწარმოებელი – მომხმარებელი“. ამ ტრიადის შექმნამ საფუძველი ჩაუყარა ახალი სტანდარტების შემოღებას და ფუნქციონირებას, ავტომატიზირებულმა სისტემებმა ერთ მთლიან ჯაჭვში შეაკავშირეს და შექმნეს ერთიანი ინტეგრირებული საწარმო ლოგისტიკური სისტემები, რომლებმაც უზრუნველჰყვეს ბაზრის მოთხოვნების იმ მოცულობების უზრუნველყოფა, რომელსაც ბაზარი მოიხმარდა და ჭარბი საქონლის მინიმიზაცია ხდებოდა საწყობში, რაც ფაქტიურად უზრუნველყოფდა უნარჩენო წარმოებას.

მართვის თანამედროვე ინტეგრირებული სისტემები, საშუალებას იძლევა მთლიანად იქნას ავტომატიზირებული საწარმოო პროცესების მართვა, წარმოების პროცესში ინტეგრირებული იქნას ახალი პროდუქციის შექმნა და მისი სიცოცხლის უნარიანობა. მაქსიმალურად იქნას გა-

მოყვებული მოქნილი საწარმოო სისტემები და რობოტიზაცია – რომლის გამოც 21-ე საუკუნეს „რობოტიზაციის საუკუნეს“ უწოდებენ. ეკონომიკურ ურთიერთობათა განვითარების თანამედროვე ეტაპზე ბიზნესის ორგანიზაცია მოითხოვს კომპანია მუდმივ ურთიერთობაში იყოს მატერიალური რესურსების მომწოდებლიდან, როგორც ზევით აღვნიშნეთ, მზა პროდუქციის მომხმარებლამდე. მზარდი კონკურენციის პირობებში ნებისმიერი საწარმოს წარმატება დამოკიდებულია გარე ინფრასტრუქტურაში მუდმივ ცვლილებათა მიმდინარეობაზე. ამიტომ საწარმოს უნდა ჰქონდეს ისეთი მართვის მექანიზმი, რომელიც საშუალებას მისცემს განახორციელოს საბაზრო პირობების გათვალისწინებით, მსოფლიო ბაზრებზე კონკურენციისადმი ადაპტაცია რათა მოიზიდოს მომხმარებელი, რაც მისი წარმატების გარანტი იქნება.

ლოგისტიკური სისტემის ელემენტებს განიხილავენ სხვადასხვა კონტექსტში. მატერიალური ნაკადების მართვას წარმოებაში აქვს თავისი სპეციფიკა და ატარებს წარმოების ლოგისტიკის სახელს, რომლის ძირითადი არსი მდგრადობის საწარმოს ინტეგრირებულ მართვაში, რომელიც განსაზღვრულია იმ პერიოდის დროსა და სივრცეში. სხვა სიტყვებით, რომ ვთქვათ წარმოების ლოგისტიკა არის მატერიალური ნაკადების მართვის პროცესი წარმოების ყველა სტადიაზე, დაწყებული ნედლეულის მოძიებიდან, დამთავრებული საბოლოო მომხმარებლამდე.

წარმოების ლოგისტიკის ძირითად მიზანს წარმოადგენს მატერიალური რესურსების დროული, რითმული და ეკონომიკურად გათვლილი გადაადგილებების უზრუნველყოფა, ძირითად სამუშაო ოპერაციების სტადიებსა და სამუშაო ადგილებს შორის, მზა პროდუქციის დამზადებისა და რეალიზაციის მიზნით დამკვეთის შეკვეთების შესაბამისად.

საწარმოს სამეურნეო საქმიანობას კერძოდ, მის ლოგისტიკურ შემადგენელს ახასიათებს ეკონომიკური ნაკადების სიდიდე და ხარისხობრივი განსაზღვრა, რომლებიც თავისი მიმართულებისა და ეკონომიკური ბუნებისაგან დამოკიდებულებით განსაზღვრავენ მის სიცოცხლისუნარიანობას და პერსპექტივას, ცნობილია, რომ დროის 90%-ის განმავლობაში საქონელი იმყოფება საწარმოში და ხდება დატვირთვა-გადაადგილებისა და სატრანსპორტო და დასაწყობების სამუშაოები, ეს განაპირობებს მათი თვითღირებულების შეფასებაში ცვლილებების შეტანას. საწარმოში მატერიალური ნაკადების მართვაში ლოგისტიკური მიდგომა საშუალებას იძლევა მაქსიმალურად იქნას ოპტიმიზირებული ლოგისტიკური ოპერაციების კომპლექსური შესრულება, ხარჯების თუნდაც 1%-ით შემცირება. ლოგისტიკური ფუნქციების შესრულება იწვევს ისეთივე ეფექტს, როგორც გასაღების მოცულობის 10%-იანი ზრდა.

საწარმოო პროცესების ლოგისტიკის მიზანი მდგომარეობს წარმოების პროცესის და ლოგისტიკური ოპერაციების ზუსტ სინქრონიზაციაში ურთიერთ დაკავშირებულ ქვედანაყოფებში, აგრეთვე დანახარჯების შემცირებასა და პროდუქციის ხარისხის ამაღლებაში მატერიალური ნაკადების მზა პროდუქციად გარდაქმნის პროცესში.

საწარმოო ლოგისტიკის ამოცანების ეფექტური გადაწყვეტის მნიშვნელობა, მატერიალური ნაკადების მართვის ოპტიმიზაციის ხარჯზე, განისაზღვრება თვითღირებულებისა და შეკვეთების შესრულების დროის შემცირებით, პროდუქციის რაოდენობისა და ასორტიმენტის საბაზრო მოთხოვნის ცვლილებებზე ოპერატიული რეაგირებით და საბოლოო ჯამში საწარმოს ფუნქციონირების და კონკურენტული შესაძლებლობის ეფექტურობის ზრდით.

საბაზრო ეკონომიკის პირობებში სწრაფი ცვლილებების გამო ლოგისტიკურ ორგანიზაციაზე გადასული საწარმოები ფლობენ გარემო პირობებთან სისტემის ადაპტაციის უპირატეს შესაძლებლობას. მრავალმა საწარმომ, რომელიც გადავიდა წარმოების ლოგისტიკური პრინციპებით ორგანიზებაზე, დაიწყო მთელი საწარმოო ციკლის უფრო რაციონალურად გამოყენება, მატერიალური რესურსების შეძენისას კრედიტების უფრო ეკონომიურად გამოყენება, უფრო რაციონალურად განახორციელა ნედლეულისა და მასალის შეძენა, მომწოდებელთა შერჩევა, მზა პროდუქციის განაწილების პროცესის განხორციელება, რაციონალური გახდა წარმოების ორგანიზაციის ყველა სტადიის თანმდევი საინფორმაციო პროცესი. საწარმოები, რომლებიც რეალიზაციას უკეთებენ წარმოების ორგანიზაციის ლოგისტიკურ კონცეფციას, ახორციელებენ შემდეგი ამოცანების გადაწყვეტას, კერძოდ: უარს ამბობენ ჭარბ მარაგებზე, ამცირებენ დრო-

ის დანახარჯს ძირითად სატრანსპორტო-სასაწყობო ოპერაციების შესრულებაზე, უზრუნველყოფენ არარაციონალური შიდასაწარმოო გადაზიდვების აღმოფხვრას, უარს ამბობენ დეტალების სერიულ წარმოებაზე, რომლებზეც არ არის მყიდველის მოთხოვნა, აღკვეთავენ მოწყობილობათა მოცდენას, წუნის აღმოფხვრას, მომხმარებლებთან კეთილმოსურნე პარტნიორებად ყალიბდებიან და სხვა სასიკეთო ტენდენციებს ახორციელებენ.

საწარმოებში მატერიალური ნაკადების მართვა ყოველთვის წარმოადგენდა სამეურნეო საქმიანობის მნიშვნელოვან ნაწილს, ხოლო საწარმოში მათი მართვისადმი ლოგისტიკური მიდგომა კი საშუალებას იძლევა მაქსიმალურად ოპტიმიზირებული იქნას ლოგისტიკური ოპერაციების კომპლექსის შესრულება, რაც ხელს უწყობს თავის მხრივ საწარმოს საქმიანობის ეფექტურობას.

ბიზნესის ნორმალური ფუნქციონირებისათვის საწარმოო ლოგისტიკური უზრუნველყოფის განმსაზღვრელი ფაქტორების ძირითადი მიზნის მისაღწევად, აუცილებელია კომპლექსურად იქნას გადაჭრილი მატერიალური ნაკადების დაგეგმვის, მისი მოძრაობის, ორგანიზაციის და ოპერატიული მართვის ამოცანები არა მხოლოდ ძირითდ საწარმოებში, არამედ, ყველა დანარჩენ შვილობილ კომპანიებში.

ლიტერატურა

1. ვეშაპიძე შ., ოსაძე ლ., სეხნიაშვილი დ., ლოგისტიკა თბილისი, სტუ 2012,
2. Негреева В.В., Василёнок В.Л., Логистика, Санкт-Петербург. ИТМО, 2015.
3. Harris R.G., Globalization. Trade, and Income, Canadian journal of economics v. 26 #24, 2013.
4. World investment Report 2014 New York and Geneva: United Nations, 2015.

DETERMINING FACTORS OF PRODUCTION LOGISTIC SUPPORT FOR NORMAL FUNCTIONING OF BUSINESS

Teimuraz Babunashvili

Doctor of Economic Sciences, Professor

Annotation

In the correct management of the activities of business entities, it is necessary to use various forms of modern standards for the definition of production logistics support, which implies the management of all operations of penetrating material flows as a single process, for which It is necessary to create a special logistics service in any company, which ensures the distribution of material flows starting from the supplier through the forms of contractual relations, ending with the delivery of finished products to the buyer.

The formation of the logistics structure of the company is an important link, which refers not only to the specialization of structural subdivisions, but also to the determination of their duties according to official hierarchies for personnel, which do not have the same standard.

There is, it should be selected by considering alternative options for specific companies depending on the structure of the organization. The study of the principles of company management, with the options of relations used in different countries, is very relevant, the social-At the current stage of the socio-economic development of our country, it is very important to adapt and apply globally accepted standards in the field of company management in Georgia.

Keywords: company, logistics, business, market economy, integration.